

Zona's Kiosk:

Kunstprojecten in de ouderenzorg

Door: Vera Broos

Zona's Kiosk is een kunstenplatform waarmee innovatieve, zingevende en culturele activiteiten met ouderen door heel Nederland worden georganiseerd. Zona's Kiosk biedt kunstenaars uit alle disciplines ontwikkelkansen in de ouderenzorg. Het initiatief stelt hen in staat om positieve bijdragen te leveren aan de kwaliteit van leven van kwetsbare ouderen.
Zona's Kiosk exposeert kunst met ouderen in musea, instellingen en bij evenementen. Het project betrekt verschillende groepen uit de samenleving bij interacties met ouderen.

Kunst in de samenleving

Community arts, sociaal-artistieke praktijk of participatieve kunst is een kunstvorm die ontstaat in interactie, dialoog en soms verregaande samenwerking tussen kunstenaars en niet-kunstenaars. De start van de samenwerking is een, al dan niet, latente maatschappelijke vraag die iets teweegbrengt in de kunstenaar en in de andere betrokkenen. In een project creëren zij samen een kunstwerk. Dat kan een theatervoorstelling zijn, een fototentoonstelling of muziekstuk. Maar ook een beeldend kunstwerk, de artistieke invulling van een herstructureringsproject of iets anders. Het gaat erom dat verbeeldingskracht wordt ingezet in een maatschappelijke context.

Projecten kunnen ontstaan op initiatief van kunstenaars, gedreven door sociaal-maatschappelijk engagement of een gevoel van artistieke noodzakelijkheid in de samenleving. Het kan ook ontstaan in opdracht van bijvoorbeeld gemeenten en woningcorporaties of op verzoek van enthousiaste deelnemers of organisaties. In alle gevallen is een wezenlijk aspect van community arts dat de deelnemers een werkelijke bijdrage leveren aan het artistieke proces. Dat er in die zin eigenaarschap ontstaat; co-creatie. Een community arts proces heeft een artistiek resultaat dat noch zonder de kunstenaar, noch zonder de deelnemers tot stand had kunnen komen.

Met community arts geven kunstenaars en inwoners gezamenlijk vorm aan de zoektocht naar een hernieuwde balans tussen autonomie en collectiviteit. Dit is een zoektocht die zich niet alleen in de kunstwereld afspeelt maar ook veel breder: in onze hele postmoderne samenleving en cultuur.

Community Art Lab-XL (CAL-XL) is het Nederlands laboratorium voor kunst en samenleving. Het is een netwerkorganisatie van koplopers die streven naar een grotere rol van kunst in maatschappelijke ontwikkeling.

Voor meer informatie: www.cal-xl.nl

De onderdelen van Was Goed:

1. De Wasvrouwen
Theatermakers delen speltechnieken met het personeel en halen/brengen berichten in de wijk.

2. Was Vouwen
De kunstenaar betrekt de verzorging en de vrijwilligers bij het doen van de was; sorteren, vouwen, ordenen, voelen en bespreken.

3. VerWonderwas
Zintuiglijk theater rond een wonderwasjurk met verhalen, wasgoed en waslijnen. Er kan gespeeld, uitgebeeld en gevoeld worden met grote en kleine was.

4. Sopje
Samen wind maken met wasgoed. Fluisteren, bellen opblazen en luchtspelletjes. We blazen dingen weg. Blazen kun je met je longen en met je mond, maar ook met een föhn, een fietspomp of een 'omgekeerde' stofzuiger.

5. (Wat) Was Goed
Was Goed vormt de aanleiding voor gesprekken over wat goed was. Het linnengoed wordt omgetoverd tot beelden van textiel die voortkomen uit de herinneringen van de ouderen en hun verzorgers.

Ouderen in zorginstellingen zijn minder dan gemiddeld in staat om deel te nemen aan de maatschappij en aan cultuur. Het is belangrijk dat er activiteiten worden ontwikkeld die zijn afgestemd op hun competenties en individuele geschiedenis. Werken met deze ouderen vraagt om een momentgerichte, zintuiglijke en soms non-verbale aanpak. Kunstenaars van Zona's Kiosk krijgen enorm veel respons bij het aangaan van de interactie met deze ouderen. Zona's Kiosk werkt improviserend en onderzoekt nieuwe interactieve kunstvormen.

Was Goed
Was Goed is een kunstproject. Het wil de daginvulling van ouderen met dementie meer kleur geven en het verplegend personeel in de ouderenzorg op speelse wijze inspireren. Een team van kunstenaars en theatermakers gaat met de ouderen en het personeel aan de slag. Ze gebruiken linnengoed, herinneringen ('wat was goed?'), lucht, sopjes, geur, beeldende objecten e n spel. Het team zet materialen in waarmee dagelijks wordt gewerkt.

Zona's Kiosk staat onder leiding van Vera Broos, bedenker en producent van creatieve projecten in de ouderenzorg. Kunst kan veel betekenen voor ouderen met dementie. Vanuit deze overtuiging zette Vera Was Goed op. "Was Goed kan aangeboden worden bij zorginstellingen en -organisaties", zegt Vera. "Knelpunten in de ouderenzorg zijn onder andere overbelasting en het motiveren van personeel. Er zijn instellingen waar het personeel zelf de was moet gaan doen. Dat is een extra taak. Met Was Goed gebruiken wij deze dagelijkse 'taak' als inspiratiebron. We betrekken de bewoners, evenals hun familie en vrijwilligers erbij. Het geeft inspiratie om met de groepen rond de ouderen samen te werken."

Voor meer informatie:
www.zonaskiosk.nl